

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum hoc liceat clerico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Vtrum occidere malefactores liceat clericis.

AD QVARTVM sic procedit.

Vt q. occidere malefactores liceat clericis. Clerici enim praecepte debent implere quod Apost. dicit 1. ad Corint. 4. Limitatores mei estote, sicut & ego Christi. Per quod nobis indicitur, vt Deu, & sanctos ei imitemur: sed ipse Deus, quem colimus, occidit malefactores, sicut illud Psal. 135. Qui percussit Aegyptu cum primo genitis coru. Moyses etiam a Leuitis fecit interfici viginti tria milia hoium pp adorationem vituli, vt h. Exod. 32. Et Phinees sacerdos interfecit Irailem cum Madianitide cocuntē, vt h. Numeri 25. Samuel etiam interfecit Agag regem Amalec, & Elias sacerdos Baal, & Marathias cum, qui ad sacrificium accesserat, & in nono Testō Petrus Ananiam, & Sappiram: ergo videtur quod etiam clericis liceat occidere malefactores.

¶ 2. Præ. Potestas spiritalis est maior, quam temporalis, & Deo coniunctior: sed potestas temporalis licite malefactores occidit, tanquam Dei minister, vt dicitur Rom. 13. ergo multo magis clericis, qui sunt Dei ministri, spiritali potestate habentes, licite possunt malefactores occidere.

¶ 3. Præ. Quicumque licite suscipit aliquod officium, licite potest ea, quae ad officiu illud pertinent, exercere: sed officium principis terrae est malefactores occidere, vt dictum est: ergo clericis q sunt terrarum principes, licite possunt occidere malefactores.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Timo. 3. oportet epm sine crimine esse, no uiolētū, no pccatorē. RESPON. Dicendum, q non licet clericis occidere, dupli ratione. Primo quidem, quia sunt clerici ministerium, in quo repraesentatur populus, qui cum percuteretur, non reprobatur 1. Pet. 2. & ideo non competit, ut clerici iustos, aut occisores. Debent enim imitari dominum imitari, secundum illud Eccl. 10. dicitur quod iudicem populi, sic & ministri eius, est, quia clericis committitur ministerium, in qua non determinatur poena occisio, sed mutilationis corporalis. Et ideo ut sine ministerio noui testamenti, debent & ratiōe ministerii.

AD PRIMUM ergo dicendum, q ille aliquid facit, cuius auctoritate fit, ut patet per Dion. 12. c. celestis hierarc. Et ideo ut Aug. dicit in 1. de ciui. Dei, non ipse occidit qui ministerium det iubenti, sicut ad ministerium gladius est ventu. Vñ illi q occiderunt proximos, & amicos ex mandato Dni, no hoc fecisse ipsi vñ, sed potius ille, cuius auctoritate fecerunt. Sicut & miles interficit hostem auctoritate principis, & minister latronem auctoritate iudicis.

AD SECVNDVM dicendum, q bestia naturaliter est distincta ab homine. Vñ super hoc no requiritur aliqd iudicij, an sit occidenda, si sit syluestris: si vero sit domestica, requirit iudicium non pp ipsam, sed pp damnū domini. Sed homo peccator non est naturaliter distinctus ab hominib. iustis: & ideo indiget iudicio publico, vt discernatur an sit occidendus propter salutem communem.

AD TERTIVM dicendum, q facere aliquid ad utilitatem communem, quod nulli nocet, hoc est licitum cuilibet priuata persona: sed si sit cum nocumēto alterius, hoc non debet fieri, nisi secundū iudicium eius, ad quem pertinet estimare quid sit subtrahendum partibus pro salute totius.

Ar. preced. ad 3.

test à quolibet suo subdito occidi. Quidam autem tyrannus est in ipso iure dominij, quia licet vii paui sibi dominiam vi armorū, vel alias inique & de tali tyranno est iermo. Et duo dicimus, primo quod licite potest à quolibet de populo occidi pro libertate populi, quando non est recitius ad superiorem, à quo posset iustitia fieri de huiusmodi iniualore. Secundo, quod quando sic occiditur, non occiditur à persona priuata propria, sed publica auctoritate. Declaratur vtrunque ex hoc, quod talis tyrannus est hostis populi, habens contra eum bellum iniustum cum populo. Quod enim sic hostis populi, patet ex hoc, q maior est, & oppressor libertatis, seu iuris publici illius. Quod autem intelligatur habere contra bellum cum populo, patet ex eo, quod inchoatum bellum quo populu iniuadens, seipsum nominauit dominum, aliosque coegit ad recognoscendum se vt dominum, nulla est treuga interruptum, nulla pace terminatum, sed succumbens iacet populus. Cum autem bellum hoc ex parte populi sic iustū, & ex parte tyranni iniustum, coniequens est, vt quilibet de populo inturgens, pro populo contra tyrannum bellum agat iustum. Ac pro hoc licite potest tyrannum illum occidere auctoritate iusti belli, quae est auctoritas publica, ut patet ex supra dictis. Nec obstat tyrannus a principio sine bello se fecerit dominum: quoniam ipsa viispano dominij, iniusto populo, est debellare populu. Semper ergo est bellum implicitum, aut explicitum, & publica semper interuenit auctoritas explicita, ut in bello implicito, ut in bello implicito. Vices igitur proculdubio totius communitatis gerit pars, que ipis negotium tam vtiliter gerens, ad ipsas liberatione procedit. Et hoc mo-

Ar. preced.

Li. 1. c. 26. in medio, & c. 21. in fine tom. 5.

Ar. preced.

* Ex c. 3. lib. 1. c. 26. circa princ. tom. 5.

Ananiam & Sapphiram interfecit, sed magis diuini sententiam de eorum morte promulgauit. Sacerdotes autem, vel Leuitae ueteris testamenti, erant ministri ueteris legis, secundum quam poena corporales infligebatur: & ideo etiam eis occidere propria manu congruebat.

Ad secundum dicendum, quod ministerium clericorum est in melioribus ordinatum, quam sint corporales occisiones scilicet in his, quae pertinent ad spirituales salutem: & ideo non congruit eis, quod minoribus se ingerant.

Ad tertium dicendum, quod prelati ecclesiarum accipiunt officia principum terrarum, non ut ipsi iudicium sanguinis exercent per seipsos, sed quod eorum autoritate per alios exercentur.

Quaestio 4. de homicidio. Articulus 1. de homicidio.

ARTICULVS V.

Utrum liceat alicui occidere seipsum.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur quod alicui liceat seipsum occidere. Homicidium enim est peccatum, in quantum iustitiae contrariatur: sed nullus potest sibi ipsi iniustitiam facere, ut probatur in 5. Ethicorum: ergo nullus peccat occidendo seipsum.

Prat. Occidere malefactores licet haberi publicam potestatem: sed si quis ille, qui habet publicam potestatem, est malefactor, ergo licet occidere seipsum.

Prat. Licetum est quod aliquis spontaneus minus periculum subeat, ut maius periculum uitae, sicut licetum est, quod aliquis etiam sibi ipsi amputet membrum putridum, ut totum corpus saluetur: sed quandoque aliquis per occisionem seipsius uitam maius malum, vel miseriam uitam, vel turpitudinem alicuius peccati ergo licet alicui occidere seipsum.

Prat. Samson seipsum interfecit, ut haberet iudicium 16. Qui tamen connumeratur inter sanctos, ut patet Hebr. 11. Ergo licetum est alicui occidere seipsum.

Prat. Mach. 14. dicitur, quod Razias quidam seipsum interfecit eligens nobiliter mori potius, quam subditi fieri peccatoribus, & contra natales suos iniurijs agere: nihil quod nobiliter sit & fortiter, est illicitum: ergo occidere seipsum non est illicitum.

Contra est, quod Augustinus dicit in 1. de ciuit. Dei. Restat ut de nomine intelligamus illud, quod dicitur est. Non occides, nec alterum. ergo nec te. Neque enim aliud quam hominem occidit, qui seipsum occidit.

Respon. Dicendum, quod seipsum occidere, est omnino illicitum triplici ratione. Primo quidem, quia naturaliter quilibet res seipsam amat, & ad hoc pertinet, quod quilibet res naturaliter conseruat se in esse, & corruptentibus resistit quantum potest.

Et ideo quod aliquis seipsum occidat, est contra inclinationem naturalem, & contra charitatem, quam quilibet debet seipsum diligere. Et ideo seipsius occisio semper est peccatum mortale, ut pote contra naturalem legem, & contra charitatem existens. Secundo, quia quilibet pars id quod est, est totius.

Quilibet autem homo est pars communitatis, & ita id quod est, est communitatis. Unde in hoc, quod seipsum interfecit, iniuriam communitati facit, ut patet per Philosophum in 5. Ethico. Tertio, quia uita est quoddam donum diuinitus homini attributum, & eius potestati subiectum, qui occidit, & uiuere facit. Et

ideo qui seipsum uita priuat, in Deum peccat: sicut qui alienum seruum interfecit, peccat in dominum, cuius est seruus: & sicut peccat ille, qui usurpat sibi iudicium de re sibi non commissa. Ad solum enim Deum pertinet iudicium mortis & uitae, secundum illud Deute. 32. Ego occidam, & ego uiuere faciam.

Ad primum ergo dicendum, quod homicidium est peccatum non solum quia contrariatur iustitiae, sed etiam quia contrariatur charitati, quam habere debet aliquis ad seipsum. Et ex hac parte occisio seipsius est peccatum per comparisonem ad seipsum. Per comparisonem autem ad communitatem, & ad Deum, habet rationem peccati etiam per oppositionem ad iustitiam.

Ad secundum dicendum, quod ille qui habet publicam potestatem, potest licite malefactorem occidere per hoc, quod potest de ipso iudicare. Nullus autem est iudex seipsius: unde non licet habenti publicam potestatem seipsum occidere propter quodcunque peccatum: licet tamen ei se committere iudicio aliorum.

Ad tertium dicendum, quod homo constituitur dominus seipsius per liberum arbitrium: & ideo licite potest homo de seipso disponere quantum ad ea, quae pertinent ad hanc uitam, quae hominis libero arbitrio regitur: sed transitus de hac uita ad aliam feliciter non subiacet libero arbitrio hominis, sed potestati diuinae. Et ideo non licet homini seipsum interficere, ut ad feliciter transeat uitam. Similiter etiam nec ut quaslibet miserias praesentis uitae euadat: quia ultimum malorum huius uitae, & maxime terribile, est mors, et patet per Philosophum in 3. Ethicorum. Et ideo iusserit sibi mortem ad alias huius uitae miserias euadendas, est maius malum assumere ad minoris mali uitationem. Similiter etiam non licet seipsum interficere propter aliquod peccatum commissum, tunc quia in hoc sibi maxime nocet, quod sibi admittit necessarium poenitentiae tempus: tum etiam, quia malefactorem occidere non licet, nisi per iudicium publicae potestatis. Similiter etiam non licet mulieri seipsam occidere, ne ab alio corrumptur: quia non debet in se committere crimen maximum, quod est seipsius occisio, ut uitet minus crimen alienum. Non enim est crimen mulieris per uolentiam uiolata, si consensus non adfit: quia non inquinatur corpus, nisi de consensu mentis, ut Lucia dixit. Constat autem minus esse peccatum fornicationem, vel adulterium, quam homicidium, & praecipue seipsius, quod est grauissimum, quia sibi ipsi nocet, cui maxime dilectionem debet. Est etiam periculosissimum, quia non restat tempus ut per poenitentiam expietur. Similiter etiam nulli licet seipsum occidere ob timorem, ne consentiat in peccatum, quia non sunt facienda mala, ut ueniant bona, vel ut uitentur mala, praeterquam minora, & minus certa. Incertum enim est, an aliquis in futurum consentiat in peccatum. Potens est enim Deus hominem quacunque tentatione superueniente liberare a peccato.

Ad quartum dicendum, quod sicut Augustinus dicit in 1. de ciuit. Dei. Nec Samson aliter excusatur, quod seipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quod latere Spiritus sanctus hoc iusserat, qui per illum miracula faciebat. Et eandem rationem assignat de quibusdam sanctis feminis, quae tempore persecutionis seipsas occiderunt, quarum memoria in ecclesia celebratur.

Ad quintum dicendum, quod ad fortitudinem pertinet, quod aliquis ab alio mortem pati non refugiat propter bonum uirtutis, & ut uitet peccatum. Sed quod

Secunda Secundae S. Thomae. V. 2. aliquis